

**9 oktyabr 2013-cü il Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərində
Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçı dövlətlərinin Parlamentlərarası
Assambleyasından olan müşahidəçilər qrupunun**

RƏYİ

Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericilik normalarının əsasında qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2 avqust 2013-cü il tarixli Qərarına müvafiq olaraq 9 oktyabr 2013-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin növbəti seçkiləri keçirilmişdir.

2013-cü ilin sentyabr ayında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri O.S. Əsədovun dəvəti və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçı dövlətlərinin Parlamentlərarası Assambleyası Şurasının Sədri V.İ. Matviyenkonun Sərəncamı ilə MDB PAA-dan olan 26 nəfərdən ibarət beynəlxalq müşahidəçilər qrupu yaradılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin monitorinqi üçün MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər qrupunun əlaqələndiricisi Rusiya Federasiyası Federativ Məclisinin Dövlət Dumasının Müstəqil Dövlətlər Birliyinin işləri, avrasiya inteqrasiyası və həmvətənlilərlə əlaqələr üzrə Komitə sədri L.E. Slutskiy təyin edilmişdir. Qrupun tərkibinə MDB PAA-nın yeddi iştirakçı dövlətinin: Belarus, Qazaxıstan, Qırğız, Moldova, Tacikistan Respublikalarının, Ukraynanın, Rusiya Federasiyasının ali qanunvericilik hakimiyyət orqanlarının nümayəndələri, və həmçinin MDB PAA Şurası Katibliyinin və MDB Parlamentlərarası Assambleyasının iştirakçısı olan dövlətlərdə MDB iştirakçı dövlətlərinin Parlamentlərarası Assambleyasının Demokratiyanın, parlamentarizmin inkişafı və vətəndaşların seçki hüquqlarına riayət edilməsinin Monitorinqi beynəlxalq institutunun əməkdaşları (DİMBİ PAA MDB) daxil olmuşlar.

MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər qrupunun fəaliyyətinin əsasını siyasi neytrallıq, obyektivlik, seçki prosesinə müdaxilə etməmək, Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyinə ciddi riayət edilməsi prinsipləri təşkil etmişdir. Müşahidəçilər seçkilərin müşahidə edilməsinə aid olan

MDB və digər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qəbul edilmiş sənədləri rəhbər tutmuşlar.

Prezident seçkilərinin keçirilməsini nizamlayan Azərbaycan

Respublikasının qanunvericiliyi

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin keçirilməsinin qanunverici əsasını Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi, bir sıra kodlaşdırılmış qanunvericilik aktları (Azərbaycan Respublikasının Mülki-Prosesual Məcəlləsi, İnzibati hüquqpozmalar haqqında Azərbaycan Respublikasının Məcəlləsi, Cinayət Məcəlləsi) və qanunlar (“Siyasi partiyalar haqqında”, “Kütləvi informasiya haqqında”, “Yığıncaq azadlığı haqqında”), Azərbaycanın qoşulduğu beynəlxalq müqavilələr təşkil edir.

Ölkənin Konstitusiyası və qanunvericiliyi ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının seçkiləri barədə hüquq normaları aşağıdakıları müəyyən edirlər: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçilməsi qaydası və onun səlahiyyət müddəti (Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 100-ci maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti gizli səsvermədə ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında beş il müddətinə ölkə vətəndaşları tərəfindən seçilir); Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə seçilə bilən şəxsə konstitusiyaya tələbləri (35 yaşından cavan olmayan, 10 ildən az olmayaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisində daimi yaşayan, ağır cinayətə görə məhkum olmayan, digər dövlətlər qarşısında öhdəlikləri olmayan, ikili vətəndaşlığı olmayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı); Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin keçirilməsi barədə elan edilməsi səlahiyyət dairəsinə aid olan orqan (Mərkəzi Seçki Komissiyası (Seçki Məcəlləsinin 178 Maddəsi)).

Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin təşkili və keçirilməsinin bütün aspektlərini ətraflı nizamlayır. Mərkəzi Seçki Komissiyasına Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və Seçki Məcəlləsi normalarının tətbiqi məsələlərinə dair təlimatları və digər aktları dərc etmək hüququ verilmişdir. Bununla yanaşı qanunverici nizamlanmanın detallaşdırılmasının təfərrüatlılığı belə təlimatların məhz texniki mənasını

əvvəlcədən müəyyən edir. Hüquqi tənzimləmə ilə bu cür vəziyyət Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçı dövlətlərində demokratik seçkilər standartları, seçki hüquq və azadlıqları barədə Konvensiyanın 1 Maddəsinin 4 bəndinə və Venesiya komissiyasının seçkilərə dair rəhbər prinsiplərinin II.2.bəndinə cavab verir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin institusional-təşkilati təminatı

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin hazırlığı və keçirilməsini seçki komissiyaları təşkil edirlər, onların vahid sistemə isə Mərkəzi Seçki komissiyası, dairə və məntəqə seçki komissiyaları daxildir.

Seçki komissiyaların formalaşması, və həmçinin onların fəaliyyət qaydası Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinin 19 Maddəsi ilə yalnız kolleqial əsasla müəyyən edilir.

2013-cü ilin seçki kampaniyası dövründə Azərbaycan Respublikası ərazisində 125 dairə və 5491 məntəqə seçki komissiyası fəaliyyət göstərmişdir. Bütün səviyyəli seçki komissiyalarında Azərbaycan Respublikasının siyasi qüvvələrinin bütün spektrini təmsil edən, “Yeni Azərbaycan” hakim partiyası və müxalif siyasi partiyaları daxil olmaqla, 29 minə yaxın insan işləmişdir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq səsvermə həmçinin xaricdə Azərbaycanın 38 diplomatik nümayəndəliklərində yerləşən seçki məntəqələrində keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası seçicilərinin 20%-dən çoxunu əhatə edən 1100 seçki məntəqələrində canlı yayımda İnternetdə səsvermə və seçici səslərinin məntəqə seçki komissiyaları tərəfindən hesablanması prosesini yayımlayan videomüşahidə kameralarının quraşdırılmasına dair dövlət hakimiyyəti orqanlarının söylərini həmçinin qeyd etmək lazımdır. MDB PAA-dan olan müşahidəçilərin fikrincə, əhəmiyyətli sayda seçki məntəqələrində videomüşahidənin təşkili Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının seçki prosesinə etibarlılıq səviyyəsinin artırılmasına səbəb olur, səsvermə və səslərin hesablanması prosedurunun açıqlığı və aşkarlığına zəmanət verir.

Uzunmüddətli müşahidə göstərdi ki, dairə və məntəqə seçki komissiyalarının formalaşması Azərbaycan Respublikası seçki qanunvericiliyinin tələblərinə tam uyğun, münaqişəsiz, seçki prosesi subyektlərinin maraqlarını nəzərə almaqla keçmişdir. Mərkəzi seçki komissiyası 2013-cü ilin avqust-oktyabr aylarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkiləri üzrə artıq seçki kampaniyasının gedişində onların üzvlərinin çıxması halında dairə seçki komissiyalarının tərkibində boş yerlərin doldurulması barədə vaxtlı-vaxtında qərar qəbul etmişdir.

Beynəlxalq müşahidəçilər Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının seçkiqabağı kampaniyasının hazırlığı və vaxtından əvvəl səsvermə çərçivəsində, və həmçinin seçkilər günü 9 oktyabr 2013-cü ildə səsvermə prosedurunun keçirilməsinə dair məqsədyönlü fəaliyyətini qeyd edirlər. 2013-cü ilin iyul-oktyabr ayları dövründə dairə və seçki komissiyaları üzvlərinin təliminə dair böyük iş görülmüşdür. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının rəsmi saytında müntəzəm olaraq qanunvericilik aktları və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkiləri prosedurunun tənzimləyən digər sənədlər, MSK iclaslarının protokoluna daxil edilmiş məsələlərin siyahıları, qeyd edilən suallar üzrə qərarlar, və həmçinin hüquqi və məlumat-sorğu materiallarının böyük həcmi dərc edilirdi. Bu məlumat Azərbaycan və ingilis dillərində, onun bir hissəsi isə həmçinin rus dilində tanış olmaq üçün əlçatımlı idi.

9 oktyabr 2013-cü il Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərində Mərkəzi Seçki Komissiyası dövlətin müxtəlif siyasi qüvvələrinin geniş spektrini təmsil edən Azərbaycanın Prezidenti vəzifəsinə 10 namizəd qeydiyyatına almışdır.

Təşviqat dövrü

Azərbaycan Respublikasında seçkilər barədə qanunvericiliyin müddəalarına uyğun olaraq Azərbaycan Prezidentinin seçkiləri üzrə təşviqat kampaniyası 16 sentyabr 2013-cü ildə başlamış və 8 oktyabr 2013-cü ildə saat 8.00-da başa çatmışdır.

Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyinə uyğun olaraq Azərbaycanın «İctimai teleradioyayım Kompaniyası»nın resursları (bir ümummilli telekanal və ölkənin bütün ərazisini əhatə edən radiostansiya) təşviqat

kampaniyasının keçirilməsi üçün bütün qeydə alınmış namizədlərə pulsuz təqdim edilmişdir. Seçkilərdə iştirak edən Azərbaycan Respublikası Prezidenti vəzifəsinə namizədlər özlərinin seçki proqramlarının əsas müddəalarını dövlət büdcəsi hesabına seçicilərə təqdim etmək imkanını əldə etmişlər. Hər namizədə həftəlik A2 formatda qəzet səhifəsinin yarısı və televiziya və radioda 18 dəqiqə pulsuz efir vaxtı təqdim edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə 10 namizəd üçün ictimai televiziya kanalları və radioyayım üzrə təşviqat materiallarının cəmi həftəlik pulsuz efir vaxtı 360 dəqiqə təşkil edirdi. Pulsuz efir namizədlərə təşviqat üçün ən çox sərfəli vaxtda: axşam praym-taymda, saat 19.00-dan – televiziya və saat 21.00-dan radioda təqdim edilmişdir.

MDB PAA uzunmüddətli monitorinq çərçivəsində müəyyən edilmişdir ki, Azərbaycan Respublikasının aparıcı telekanalları Mərkəzi Seçki Komissiyasının fəaliyyəti, dairə və məntəqə seçki komissiyaları, ölkənin siyasi həyatında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rolu ilə əlaqədar materialları ətraflı işıqlandıraraq, səsvermənin keçirilməsinə hazırlığın gedişatı barədə ölkə vətəndaşlarının gündəlik məlumatlandırılmasını həyata keçirirdilər. Qeyd etmək lazımdır ki, bütün namizədlərə bərabər dərəcədə özünün təşviqat materiallarını təqdim etmək imkanı təmin edilmişdir; bir namizədin hüquqlarının digərlərinin xeyrinə pozulması qeydə alınmamışdır.

Ümumilikdə seçkilərin keçirilməsinə hazırlıq ilə, Azərbaycan Respublikasının çap və elektron KİV-də və Azərbaycanın Prezidenti vəzifəsinə namizədlərin ictimai təşviqat tədbirləri çərçivəsində təşviqat kampaniyası ilə əlaqədar hadisələrin işıqlandırılması obyektiv keçirdi. Siyasi mülahizələrə görə kütləvi informasiya vasitələrinə əlçatımlığın məhdudlaşdırılması və ya seçkiqabağı kampaniyanın gedişinə dövlət (rayon) hakimiyyəti orqanlarının müdaxiləsi faktları MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər tərəfindən qeydə alınmamışdır.

Namizədlərin təşviqat materialları bütün vətəndaşlara onların məzmunu ilə tanış olmaq imkanını təmin edərək, seçki komissiyaları tərəfindən ayrılmış yerlərdə xüsusi quraşdırılmış lövhələrdə yerləşdirilmişdir. Səsvermənin keçirilməsinə hazırlıq dövründə MSK nəzdində vətəndaşların seçki hüquqlarını

pozan hərəkətlərdən (hərəkətsizlikdən) və qərarlardan verilmiş şikayətlərin araşdırılması məqsədilə yaradılmış ekspertlər qrupu Azərbaycan Respublikası Prezidenti vəzifəsinə namizədlərdən 12 və Azərbaycanın “İctimai teleradioyayım Kompaniyası”ndan bir şikayətə baxmışdır. Bütün şikayətlər üzrə vaxtlı-vaxtında əsaslandırılmış qərarlar qəbul edilmişdir.

MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər təsdiq edirlər ki, seçkiabağı kampaniyasının gedişində, o cümlədən onun təşviqat mərhələsində baş vermiş pozuntulardan şikayətlərin baxılması prosesi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və onun beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun həyata keçirilirdi.

Uzunmüddətli müşahidə

2013-cü ilin avqust ayında Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin uzunmüddətli müşahidəsində iştirak edən MDB PAA-dan olan yeddi beynəlxalq müşahidəçini akkreditasiya etmişdir.

Onların fəaliyyətinin məlumat-analitik müşaiyəti Sankt-Peterburqun ali təhsil müəssisələri və elmi mərkəzlərinin yüksəkixtisaslı alimlərindən, eləcə də MDB PAA DİMBİ və onun Bakı filialının əməkdaşlarından ibarət olan ekspert qrupu tərəfindən həyata keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyinin və onun Azərbaycan Konstitusiyasının normalarına, ölkənin beynəlxalq öhdəliklərinə uyğunluğunun təhlili aparılmış, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin təşkili və keçirilməsi üzrə Azərbaycan Respublikasının MSK və seçki sisteminin digər institutlarının fəaliyyəti, seçkilərin maddi-texniki və maliyyə təminatı üzrə dövlət hakimiyyət orqanlarının fəaliyyəti, təşviqat kampaniyasının gedişi məsələlərinə dair analitik və məlumat-sorğu materialları hazırlanmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin növbəti seçkilərində səsvermənin MDB PAA tərəfindən həyata keçirilən beynəlxalq müşahidəsinin təmsilçiliyinin yüksək səviyyəsini keçirilmiş monitorinqin ərazinin əhatə edilməsinin müvafiq ərazilərdə yaşayan seçicilərin sayına nisbəti təsdiq edir. 2013-cü ilin sentyabr ayında seçkilərin uzunmüddətli monitorinqi çərçivəsində beynəlxalq müşahidəçilər, Azərbaycan Respublikası əhalisinin 76%-i yaşayan

ərazilərində - Bakı, Gəncə və Lənkəran şəhərlərində, həmçinin Şəmkir, Samux, Astara və Lerik rayonlarının yaşayış məntəqələrində olmuşlar.

Monitorinqin gedişində MDB PAA-dan olan müşahidəçilər Azərbaycanın şəhər və rayon icra hakimiyyətinin başçıları ilə görüşmüş, dairə seçki komissiyalarının sədrləri və üzvləri ilə görüşlər keçirmiş, Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərində iştirak etmək üçün MSK-da namizədləri qeydiyyatı alınmış bir sıra siyasi partiyaların qərargahlarında olmuşlar. Keçirilmiş görüşlərin nəticəsi olaraq, namizədlərin qərargahları tərəfindən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının azad iradəbildirmələrinə və seçkilərin yekun nəticələrinə təsir edəcək ciddi iradələr barədə məlumat verilməmişdir. Bakıda və Azərbaycan Respublikasının bölgələrinə səfərlər zamanı MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər dairə seçki komissiyalarının infrastrukturunun inkişafına, seçki məntəqələrində real vaxt rejimində seçki prosedurlarının və səsəlin sayılmasının müşahidəsi imkanını təmin edən veb-kameraların quraşdırılmasına, təşviqat kampaniyasının gedişində baş vermiş pozuntular barədə şikayətlərə baxılmasına, həmçinin fiziki imkanları məhdud olan vətəndaşların seçki hüquqlarının müdafiəsinə xüsusi diqqət ayırmışlar.

4 sentyabr 2013-cü ildə müşahidəçilərin Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri M.M.Pənahovla görüşü olmuşdur. Müşahidəçilər MSK-da ekspert-xəttşünaslar tərəfindən Azərbaycan Prezidenti vəzifəsinə bir sıra namizədlərin imza vərəqələrinin yoxlanılmasının aparılmasında, həmçinin bu namizədlər tərəfindən əmlakı, gəlirləri və ödənilmiş vergiləri barədə təqdim olunmuş məlumatların yoxlanılmasında iştirak etmişlər.

9-11 sentyabr 2013-cü ildə MDB PAA-dan olan müşahidəçilər qrupunun əlaqələndiricisi L.E. Slutskinin və MDB PAA Şurasının Baş Katibi A.İ.Sergeyevin Bakıya səfəri baş tutmuşdur. Səfər çərçivəsində müşahidəçilər qarşıdan gələn seçkilərdə “Yeni Azərbaycan” partiyasından Prezidentliyə namizəd, Azərbaycan Respublikasının hazırkı Prezidenti İ.H. Əliyev, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri O.S. Əsədov və Azərbaycan MSK-nın Sədri M.M. Pənahov ilə görüşmüşlər. Bu görüşlərin gedişində seçkilərin keçirilməsinə hazırlıq məsələləri

və uzunmüddətli monitoring mərhələsində beynəlxalq müşahidəçilərin işinin müxtəlif aspektləri müzakirə olunmuşdur.

1 oktyabr 2013-cü il seçkilərin müşahidəsində beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində Strasburqda (Fransa) MDB PAA-dan olan müşahidəçilər qrupunun əlaqələndiricisi və üzvlərinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərində Avropa Şurasının Parlament Assambleyasından olan missiyanın rəhbərinin görüşü keçirilmişdir. Tərəflər monitoringin gedişi, uzunmüddətli müşahidənin aralıq nəticələri, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin qısamüddətli monitoringi zamanı qarşılıqlı əlaqələrin perspektivləri barədə məlumat mübadiləsi etmişlər.

MDB PAA-dan olan müşahidəçilərin fikrincə, 9 oktyabr 2013-cü il seçkilərinə hazırlıq Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyi və beynəlxalq seçki standartları çərçivəsində sakit şəraitdə keçmişdir. Azərbaycan Respublikasında seçkilərin təşkilini və keçirilməsini təmin edən orqanlar tərəfindən Azərbaycan Respublikası Prezidenti vəzifəsinə namizədlər və onların etibarlı şəxsləri tərəfindən seçkiqabağı təşviqatın həyata keçirilməsi üçün lazımı şərait yaradılmışdır. Öz təşviqat materiallarının yerləşdirilməsi məqsədilə namizədlərin nəşri və elektron KİV-lərə çıxışına heç bir məhdudiyyət qoyulmamışdır. MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər bölgələrə və xarici ölkələrdə olan seçki məntəqələrinə etdikləri səfərlərinin nəticələri üzrə dairə və məntəqə seçki komissiyalarının Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinə hazırlıqlarını, seçkilərin bütün mərhələlərini müşahidə etmək üçün yaxşı şəraiti, seçici siyahılarının etibarlılığının yüksək səviyyəsini, yaranmış seçki və ya məlumat xarakterli mübahisələrə dərhal cavab verilməsini qeyd etmişlər.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin gedişinin qısamüddətli müşahidəsi

2013-cü ilin oktyabr ayının 6-dan 9-na kimi MDB PAA-dan olan müşahidəçilər qrupu Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin qısamüddətli monitoringini keçirmişdir. 7 oktyabr 2013-cü ildə Bakıda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə bir sıra namizədlərlə müşahidəçilərin

görüşləri baş tutmuşdur. Belə ki, müşahidəçilər “Ədalət” partiyasının qərargahında Azərbaycanın Prezidenti vəzifəsinə namizəd, partiyanın sədri İ.İsmayılova görüşmüşlər. Onlar Azərbaycanın Sosial-Demokrat partiyasının qərargahında olmuş, Azərbaycanın Prezidenti vəzifəsinə namizəd, partiyanın rəhbəri A.Əlizadə ilə görüşmüşlər. Həmin gün “Müasir Musavat” partiyasının rəhbəri H.Hacıyev ilə görüş də baş tutmuşdur. Keçirilmiş görüşlər zamanı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə namizədlər seçkilərin hazırlığı və təşviqat kampaniyasının gedişinin təşkili barədə öz rəylərini bildirmişlər. Azərbaycanın seçki sistemi strukturları və dövlət hakimiyyəti orqanlarının fəaliyyətinə əhəmiyyətli iradlar bildirilməmişdir. 8 oktyabr 2013-cü ildə MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasında olmuş, və orada MSK Sədri M.M.Pənahovla görüşmüşlər. Orada onlar seçkiqabağı kampaniyasının son mərhələsi və Azərbaycanın seçki sisteminin bütün strukturlarının 9 oktyabr 2013-cü ildə səsvermənin keçirilməsinə hazırlığı, və həmçinin MSK-nın yerli və beynəlxalq müşahidəçilərlə əməkdaşlığı barədə məlumatlandırılmışlar. Bununla yanaşı xüsusi diqqət MSK və yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən fiziki imkanları məhdud olan şəxslərin səs verməsi üçün şəraitin yaradılmasına dair aparılmış işinə yetirilmişdir. Həmin gün Bakıda MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə namizədlərin qərargahlarının səfər etməsinə davam edilmişdir. “Ümid” partiyasının rəhbəri İ.Ağzadə, həmçinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İ. Əliyevin seçkiqabağı qərargahının rəhbəri Ə. Əhmədov və “Yeni Azərbaycan” partiyasının icraçı katibinin müavini, Milli Məclisin deputatı M. Qurbanlı ilə görüşlər baş tutmuşdur. 8 oktyabr 2013-cü ildə MDB PAA-dan olan müşahidəçilər qrupu Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri O. Əsədov tərəfindən qəbul edilmişdir. Baş tutmuş danışıqlar prosesində MDB PAA-dan olan müşahidəçilər keçirilmiş uzunmüddətli monitorinqin nəticələri və 9 oktyabr 2013-cü ildə seçkilər günü səsvermənin gedişinin müşahidəsi planları barədə məlumat vermişlər. 9 oktyabr 2013-cü ildə seçkilərin gedişini və seçici səslərinin hesablanması müşahidəsini həyata

keçirərək, MDB PAA-dan olan müşahidəçilər Bakı və Sumqayıt şəhərlərində, və həmçinin Bişkek, Kiyev, Kişinyov, Moskva və Sankt-Peterburq şəhərlərində yerləşən 5 xarici seçki məntəqəsinə, ümumilikdə isə 112 seçki məntəqəsinə baş çəkmişlər. Monitoring keçirilmiş regionlarda olan bütün seçki məntəqələri Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyinə müvafiq olaraq yerli vaxtla 8.00-da açılmışdır. Beynəlxalq müşahidəçilər səsvermənin keçirilməsinin müxtəlif mərhələlərində iştirak etmişlər – məntəqələrin açılmasından başlayaraq məntəqə seçki komissiyaları tərəfindən səslerin hesablanması bitənədək. Səsvermə prosedurları Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyinə dəqiqliklə müvafiq olaraq icra edilirdi. Hər bir seçici özünün azad səsvermədə iştirak etmək hüququnu reallaşdırmaq üçün seçki məntəqəsinə bərabər və maneəsiz əlçatımlıq hüququna malik idi. Səsvermə lazım olan qaydada təchiz edilmiş kəbinlərdə keçirilirdi, bu da gizli səsvermə prinsipinə və seçicinin iradəbildirməsinə hər hansı bir nəzarətin icazə verilməməsi barədə tələbinin riayət edilməsini təmin etmişdir. Beynəlxalq müşahidəçilərin olduğu heç bir məntəqədə seçki komissiyaların işinə inzibati və ya hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən müdaxilə edilməsi faktları aşkar edilməmişdir. MDB PAA-dan olan heç bir beynəlxalq müşahidəçiyə səsvermə prosesi barədə məlumatın alınmasında imtina edilməmişdir. Seçici siyahılarının vəziyyəti, seçki bülletenlərinin verilməsi proseduru və həmçinin səsvermə qaydasına dair qeydə alınmış şikayətlərə müşahidəçilərin olduqları məntəqələrdə rast gəlinməmişdir. Qeyd edilən bütün məntəqələrdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə namizədlərdən müşahidəçilər iştirak etmişlər və qeyd edilmiş məntəqələrdə olduqları ana dair onlar tərəfindən səsvermənin prosedurunun təşkili və keçirilməsi məsələlərinə dair əhəmiyyətli iradlar səslənməmişdir. Mövcud təcrübəyə uyğun olaraq, səsvermə günü MDB PAA-dan olan müşahidəçilər qrupunun əlaqələndiricisi L.E. Slutskinin və MDB PAA Şurasının Baş Katibi A.İ. Serqeyevin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin müşahidəsi üzrə ATƏT-in xüsusi əlaqələndiricisi M.Vuazen, ATƏT PA nümayəndə heyətinin rəhbəri D.Barnett, AŞ PA müşahidəçilər missiyasının başçısı R.Volter və həmçinin Avropa Parlamentindən olan müşahidəçilər qrupunun

rəhbəri P.Arlakki ilə görüşləri baş tutmuşdur. Tərəflər 9 oktyabr 2013-cü il Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərində hazırlığın nəticələri və səsvermənin gedişi barədə MDB, ATƏT, AŞ PA və Avropa Parlamentindən olan müşahidəçilərin rəylərinin üst-üstə gəlməsini qeyd etmiş və monitorinqin nəticələri barədə təəssüratları ilə bölüşmüşlər. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin hazırlığı və keçirilməsinin müşahidəsi prosesində MDB PAA-dan olan müşahidəçilər tərəfindən kütləvi xarakter daşımayan və seçkilərin nəticələrinə təsir etməyə qadir olmayan bir sıra texniki çatışmamazlıqlar qeydə alınmışdır. Bütün bunlar vaxtlı-vaxtında həm Azərbaycan Prezidenti vəzifəsinə namizədlər tərəfindən olan müşahidəçilər, həm də aşkar olunmuş çatışmamazlıqların aradan qaldırılması üçün tədbir görən seçkilərin təşkilatçıları tərəfindən qeydə alınmışdır. Səsvermənin gedişində baş verə biləcək pozuntuların qarşısının alınmasına istiqamətləndirilmiş Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində realizə edilmiş tədbirlər sistemi nəzərə alınmaqla, MDB PAA-dan olan müşahidəçilər qrupu gələcəkdə səs vermiş vətəndaşların barmaqlarının işarələnməsinin artıq bir prosedur kimi ləğv olunması məsələsinə baxılmasının təklif edilməsini mümkün hesab edir.

MDB PAA-dan olan müşahidəçilər qrupu aparılmış monitorinqin nəticələri üzrə qeyd edir ki, Azərbaycan Respublikasının seçki qanunvericiliyi demokratik seçkilərin keçirilməsi və seçki prosesinin bütün iştirakçılarının hüquqlarına riayət olunması üçün lazımi şəraiti təmin edir. Seçki sisteminin bütün institutları vaxtlı-vaxtında formalaşdırılmış və qüvvədə olan qanunvericiliyə tamamilə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkilərinin təşkili və keçirilməsində iştirak etmişlər. Səsvermənin keçirilməsinə hazırlıq mərhələsində seçki komissiyaları öz fəaliyyətlərini aşkarlıq və açıqlıq prinsipləri əsasında Azərbaycan Respublikasının milli qanunvericiliyinə və onun götürdüyü beynəlxalq öhdəliklərə müvafiq olaraq aparmışlar. Azərbaycan Respublikasının kütləvi informasiya vasitələri seçkilərə hazırlığın gedişini hərtərəfli işıqlandırmışlar. Təşviqat kampaniyasının keçirilməsi mərhələsində Azərbaycan Respublikası

Prezidenti vəzifəsinə namizədlərə həm dövlət büdcəsindən, həm də Azərbaycan Respublikası Prezidenti vəzifəsinə namizədlərin qərarqahları hesabına maliyyələşən nəşri və elektron kütləvi informasiya vasitələrinə çıxışa bərabər imkanlar təmin olunmuşdur.

Keçirilmiş monitoring əsasında MDB PAA-dan olan beynəlxalq müşahidəçilər belə bir ümumi nəticəyə gəlmişlər ki, 9 oktyabr 2013-cü ildə baş tutmuş Azərbaycan Respublikasının Prezident seçkiləri seçki prosesinin bütün iştirakçılarının hüquq və azadlıqlarına riayət edilməsi ilə keçmiş və ümumiqəbul edilən demokratik prinsiplərinə, azad və ədalətli seçkilərin təşkili və keçirilməsi normalarına, eləcə də seçki prosesinin bütün iştirakçılarının hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi üzrə Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun olmuşlar.

L.E.Slutskiy

O.V.Lebedev

A.İ.Serqeev

U.A.Davlatov

Q.B.Lazovskaya

S.R.Qrinevetskiy

S.Q.Soroko

S.S.Fabrikant

E.J.Jumabayev

D.Q.Qladey

S.Y.Jilkaydırov

A.V.Baranov

B.Şer

Y.S.Ştirbu

B.İ.Suleymanov

S.A.Malinina

A.D.Stoyanoqlo

S.S.Konyuxov

P.P.Vlax

S.L.Tkaçenko

N.K.Maksyuta

Bakı şəhəri, 9 oktyabr 2013-cü il